

Conflictes veïnals en el Carnestoltes de Canet del 1772

Una aproximació a la història del Carnestoltes a Canet

Sergi Alcalde Vilà
Centre d'Estudis Canetencs

Conflicts between neighbours in the Carnival of Canet de Mar in 1772
An approach to the history of Carnival in Canet de Mar

L'autor presenta un article on s'identifica la primera notícia, localitzada fins a dia d'avui, de la celebració de la festivitat del Carnestoltes a la vila de Canet, ocorreguda l'any 1772. La nota no tindria altra importància, si no fos pel fet que va quedar documentada a raó d'uns conflictes entre joves convilatans. Així mateix, l'article recopila diverses notes localitzades sobre la mateixa temàtica festiva que enllacen des d'aquella remota època fins ben entrat el segle XX.

The author introduces a news article which includes the first mention found to date of the celebration of the festival of Carnival in the town of Canet de Mar, which took place in 1772. This mention would not have great significance if it were not that it was documented due to conflicts between young people from Canet. Additionally, the article collects a range of notes found about the same festive topic which link that remote time to the first few decades of the 20th century.

Paraules Clau: Carnestoltes, Carnaval, Dijous gras, Dimecres de cendra, festes, ball de gitanes, màscares, Canet de Mar.

Keywords: Carnival, Dijous gras [start of the Carnival period], Ash Wednesday, Gipsy women's ball, masks, Canet de Mar.

És ben sabut que la festivitat del Carnaval o Carnestoltes se celebra al nostre país des de fa molt temps. Segons sembla, la primera dada documentada de la seva celebració a Barcelona es troba en les disposicions del Consell de Cent, quan l'any 1333 aquest va prohibir el llançament de taronges durant els festejos, i alhora regulava l'ús de màscares en determinats àmbits.

Malgrat no es coneix amb certesa, tot fa pensar que el mot Carnaval deriva de l'expressió llatina «*carnis avalis*», que vol dir «carns tretes». És a dir, la festivitat abans de l'època sense carn (la Quaresma). La seva catalanització és ben recurrent, del català antic «Carns toltes» (carns tretes) deriva a Carnestoltes.

Tal i com diu la dita: «*De tard o de primer, Carnestoltes pel febrer*». Aquest passat mes de febrer es va celebrar a la nostra vila la setmana de Carnestoltes, iniciant-se amb el Dijous Gras, i finalitzant-se amb el «ploraner» Dimecres de Cendra

i l'enterrament de la sardina.

Els actes de celebració d'aquesta setmana venien estipulats per un costum que es perd en la memòria dels temps. Molts d'ells estaven relacionats amb l'imminent abstinència quaresmal, motiu pel qual gran nombre de les celebracions eren acompanyades d'àpats amb presència de carn, especialment de porc i dels embotits que se'n deriven.

El primer dia era *Dijous Gras*: moment en què es realitzaven sortides al camp, menjant truites de botifarra i coques de llardons. Recordo perfectament com de ben petit, devia ser durant l'últim any de pàrvuls o primer de primària, al Col·legi Santa Rosa de Lima, les mestres ens havien portat, a través d'aquells tortuosos carrerons del barri del Castellet, fins als pins de Can Gofau (entorn de la Plaça del Sol) per a dinar-hi. Com no podia ser d'altra manera, menjàvem entrepans de truita! I d'això no fa pas tants anys (aproximadament uns 20)... resulta que sóc el més jove del CEC i ja explico historietes!

Gravat de la figura del Carnestoltes de finals segle XIX.

L'endemà era el *Divendres de Carnestoltes*, dia per excel·lència de l'arribada del personatge Carnestoltes, el rei del Carnaval. Aquest, essent un representant incògnit de la societat, amagat rere la disfressa, solia llegir el «Sermó» amb grans dosis satíriques, especialment contra les autoritats municipals.

El dia següent era *Dissabte de Carnaval*, diada en què se celebraven els balls de màscares, les rues de disfresses, amb desfilades de carrosses i de comparses pels carrers.

El diumenge, dia de precepte religiós, se suspenia tot tipus de festivitat. Malgrat això, sembla ser que l'església autoritzava el divertiment de la població, i com es podrà veure més endavant, a la nostra vila, després de la celebració de la missa, es deixava buit el sagrari i es feien repicar les campanes anunciant als vilatans que podrien prosseguir els balls dels dies anteriors.

El *Dilluns i Dimarts de Carnestoltes* es recuperaven els balls de disfresses i de màscares, les desfilades de comparses i les rues pels carrers.

I per últim, el *Dimecres de Cendra*, diada en què al col·legi venia el capellà dels Pares Missioners (al costat del Santuari de la Misericòrdia), i es procedia a fer-nos la creu al front, que es feia amb cendra, segons ens deien, de les palmes i palmons beneïts el *Diumenge de Rams*. El dimecres també era el dia de l'enterrament del Carnestoltes, és a dir, el comiat dels dies de disbauxa. Se solia llegir el «Testament» que, per regla general, seguia la tònica del «Sermó» inicial, i s'escenificava l'*Enterrament de la sardina*.

Conflictes veïnals durant el Carnestoltes de Canet del 1772

La raó de les publicacions d'aquest butlletí no són altres que les de donar llum a dades històriques ocorregudes a la nostra vila. A qui, en alguna ocasió, veient la llarga corrua de comparses i disfresses desfilant per la riera un dissabte de carnaval, no li

ha vingut al cap la pregunta de: I a Canet, això del Carnaval, des de quan se celebra?

Aventurar-se a donar una dada d'inici serà massa agosarat. I més amb les dades de què disposem, especialment les de l'Arxiu Parroquial. Hom pot imaginar-se que informació d'aquest tipus no se sol trobar entre els registres eclesiàstics.

Segons sembla, la dada més antiga localitzada fins a dia d'avui a la nostra població, és que a Canet, a la segona meitat del segle XVIII ja se celebrava la festivitat carnavalesca més o menys com l'entendem avui dia, amb balls i disfresses pels carrers.

La referència podria haver estat breu, però amb aquell tarannà burocràtic que ens caracteritza, tot va acabar com sempre: amb baralles, empresonaments i la presència del notari.

Cartell d'un ball de Carnestoltes de 1877 al Teatre Romea de Barcelona.

Era diumenge de Carnestoltes 9 de febrer de 1772, quan el notari canetenc Josep Llobet va ser requerit pel també vilatà i doctor en medicina Francesc Clausell i Oller, vidu d'Antònia Vendrell del Turó i Arisso, pubilla de la casa Vendrell del Turó de Canet de Mar¹. Clausell sol·licitava les funcions de l'escrivent perquè prengué declaració «*delante de Dios Nuestro Señor y sus Santos quatro evangelios*» a diversos testimonis: «*Fernando Puig de edad que dijo ser de treinta y ocho años, y Mariano Bosqué de edad que afirmó ser de treinta y siete años, los dos sastres y vecinos de la misma Villa*», per tal de confirmar que el batlle d'aleshores, l'honorable Joan Carbonell, hagués «*mandado hacer pregon para que nadie se disfrazase en los días de Trabajo*». Carbonell va esquivar sàviament la pregunta, al·legant

Grup de canetencs disfressats a la plaça Colomer. Primera meitat de la dècada de 1930. (Arxiu Xavier Mas)

«que era constante havia él ordenado hacerse el dicho pregón pero que ignorava si el portero (l'agutzil) havia hecho relación del citado pregón». Els declarants van afegir que ells no havien sentit res, i que «hablaban de los días de antes de ayer, pues que ni hoy ni ayer han oído ellos declarantes hacerse pregón alguno, ni saber se haya hecho»².

Llegint el text anterior em vaig preguntar quin interès podria tenir Clausell en la prohibició de dur disfresses els dies de treball durant la setmana del Carnestoltes. Una solució plausible seria la pertinença a una família de clar arrelament tradicionalista i religiós. De fet, Francesc Clausell era germà del Rnt. Miquel Clausell, prevere i titular de les parròquies de Sant Cebrià de Vallalta i Sant Pol de Mar. Però, aprofundint una mica més, vaig localitzar que el mateix dia s'havia pres una altra acta notarial, podent identificar finalment l'explicació. No era pas una qüestió de moralitat, sinó més aviat d'interessos familiars!

El mateix diumenge 9 de febrer de 1772, Francesc Clausell va continuar insistint amb les insinuacions contra el batlle Carbonell. El notari Llobet va tornar a aixecar una acta en la que hi havia per testimoni: «Joseph Mora carpintero de ribera (mestre d'aixa) de edad cincuenta años y Miguel Pujadas y Colomer comerciante de edad de veinte y dos años los dos vecinos de la misma Villa de Canet», i davant les preguntes de Clausell van contestar: «Que ellos declarantes en el día presente han oído como el Honorable Juan Carbonell baile de la pròpia Villa ha dicho y declarado al expresado Dr Francisco Clausell que el motivo por el que ha

tenido de poner en arresto a Francisco Vendrell menor de días confitero, ha sido por haver ensuciado la ropa a unas mascararas (es refereix a gent disfressada), las cuales eran Francisco Xiqués comerciante, Francisco Bosch marinero, la muger de Juan Font también marinero y otros, los cuales segun dicho señor baile ha declarado confiesan que antes habian aquellos hechado agua fétida o que dava mal olor en la propia cara del citado Francisco Vendrell, y que a instancia de aquellos mismos lo havia puesto en arresto...» I, una mica més avall, trobem la versió del testimoni Miquel Pujades que deia el següent: «... que ayer a la tarde viniendo riera a bajo con el referido Francisco Vendrell reparó que una cuadrilla de mascararas subia por la misma riera, y recelándose del declarante de alguna burla mudó de camino, y después vió que dicho Francisco Vendrell se eixugava o limpiava su cara persuadiendose el declarante, y reparó que dava mal olor el licor (líquid) que tenia sobre puesto».³

Pel que veiem, es van enfrontar en una baralla de convilatants, per un costat, Francesc Vendrell i Aranyó (*1750 - +1822), un jove confiter de 22 anys, que a posteriori va acabar regint el negoci d'adrogueria del seu pare,⁴ i que curiosament s'havia casat l'any anterior (1771) amb Caterina Clausell i Vendrell del Turó, filla del Dr. Francesc Clausell. Per tant, ara ja sabem què hi havia ocult darrere l'afany de Clausell vers el conflicte, doncs no era altra que la defensa del seu gendre. Els Vendrell representaven una petita elit local de família benestant, adinerada i sobretot posseïdora de nombroses propietats agràries.

A l'altre costat de la trifulga, circulant per la riera de Canet, disfressats amb màscares i llençant un precursor de les «bombes fèrides» hi havia uns joves d'edat més granada, d'entre 30 i 32 anys, d'origen menestral i obrer. Trobem a Francesc Xiqués i Jover,⁵ negociant d'origen mariner, a Caterina Mallo i Cruanyes,⁶ muller del mariner Joan Font i Puig, i per últim a Francesc Bosch i Jovanet,⁷ també mariner, que curiosament es casaria al cap de 13 dies amb Maria Pascual i Jover. Potser van aprofitar les festes del Carnestoltes per celebrar el que ara en diuen «comiat de solter»?

Després d'aquesta curiosa dada de conflicte veïnal, no s'ha documentat cap altra referència a aquest període festiu, fins entrat el segle XIX. Al fons del llegat del Dr. Marià Serra, dipositat avui dia a l'Arxiu Municipal, d'entre la documentació dels avantpassats de la família Clausell, destaca una carta del tinent coronel Bartomeu Morettini⁸ dirigida a Ramón Clausell i Vendrell del Turó, comerciant canetenc, curiosament cunyat de Francesc Vendrell, qui tingué la trifulga amb el licor fètid i les màscares, i alhora besavi del Dr. Marià Serra i Font. La carta diu així:⁹

«Sitges, 16 Marzo 1815,

Sr. Dn. Ramón Clausell. Mi estimado Dn. Ramón. Ayer recibí su carta del [día] 6, celebrando infinito la buena salud que tanto Ud. como todos de esa si casa disfrutan. Veo que esa juventud [de Canet] mucho se ha divertido en el Carnaval, nosotros tampoco no lo hemos hecho mal, y esperan los jovenes el fin de la Quaresma para empezar los bayles. .... Sírvase Ud. dar mis afectuosos respetos a Dña. Manuela y Manuelita, al hereu Ramonet y niñas, y Ud. disponda francamente de las cortas facultades de este su siempre apreciado amigo y servidor. Bartolomé Morettini».

Les línies anteriors ens donen poca informació de la manera com se celebrava; malgrat tot, fa pensar que era amb balls.

Del que si disposem, és de gran quantitat de dades d'unes dècades posteriors, ben recopilades al dietari del mateix Dr. Marià Serra, entre 1880 i 1926, i que gairebé amb precisió anual, ens van donant pistes dels festejos i esdeveniments de la setmana carnavalesca que se celebrava a Canet a finals del segle XIX i principis del XX.

A continuació oferim un recopilatori de les anotacions amb més interès o rellevància. Com es podrà veure, l'estructura ja era molt més ben definida. La gent participava activament a les festivitats amb presència als locals socials de més afinitat. Ja havien sorgit les iniciatives polítiques, i les seus de les esquerres i les dretes comencen a competir per qui realitza les millors vetllades, o qui té capacitat de llogar la millor orquestra.

Grup de balladors del "Ball de Gitanes". Sant Esteve de Palautordera 1913. (Fons Bonet Garí - Centre Excursionista de Barcelona).

Febrer 1887 ¹⁰

«Se promou un fenomenal escàndol en el ball de nit en el Teatre Canetenc, el dilluns de Carnaval. Cinc disfresses hi entren i tot seguit donen mostres de voler armar soroll pel modo com ballen i atropellen als concurrents, a la vegada que desatenent els precés que se'ls hi fan perquè s'esmenin. Excitats els ànims per les passions locals, s'hi veuen en les cinc disfresses, altres tants subjectes del partit contrari, o sia de la majoria de l'Ajuntament; i resultant ineficaces les amonestacions i no trobant-se present l'alcalde, s'acut al jutge municipal, qui presencia l'escena, i aquest, amb la vara a la mà, mana a les disfresses que surtin al carrer.

Com si sentissin ploure, aquelles segueixen en la mateixa actitud, i llavors se promou un gran avalot, arribant-se a les mans i sortint-ne l'autoritat judicial amb la vara trencada. De les cinc disfresses, tres logren escapar-se de la ratera i les altres dues queden presoneres, i, es clar, són descobertes les seves personalitats, i se les processa per desacato a l'autoritat, resultant-ne una qüestió que acaba d'enverinar la lluita local, nou símptoma que palesament demostra les passions que dominen en la vila. Molt malament han obrat los cinc subjectes, els quals, creient-se potser fer una bromada, logren que el caliu contra el partit que mana, vagi creixent i faci presagiar un dia de dol per Canet».

Com passa a la rua i desfilada actual, no només hi participen comparses i grups de la nostra vila, sinó que aplega agrupacions d'altres poblacions properes. Aquest va ser el cas dels anys 1888 i 1889, quan van venir colles (comparses en el llenguatge de l'època) d'Arenys de Munt i de Sant Andreu de Llavaneres. Curiosament ambdues van ballar l'antic «Ball de Gitanes», una dansa fortament arrelada a la comarca del Vallès. A Sant Celoni per exemple, ja es troba documentada des de l'any 1767.

Components de l'orquestra canetenca d'Els Quirretes. Any 1911. (Fotografia cedida per Oriol Arnau).

Febrer 1888

«En les festes de Carnaval hi pren part una comparsa d'Arenys de Munt que diverteix en públic amb lo «Ball de Gitanes». La seva vinguda és avisada amb lo dispar de dos petards, quan s'obiren els carruatges a la carretera, a dalt de la Costa de la Serp, i dos més a l'ésser al davant de l'estació del carril. Los balls en les societats se veuen concorregudíssims i se fan comparses en les quals les noies van esplèndidament vestides».

Març 1889

«En les festes de Carnaval la joventut se diverteix en los saraus. No hi manca humor i moltes noies se presenten abillades amb capritxosos trajos. Un dels dies ve una comparsa de Sant Andreu de Llavaneres i balla la tradicional dansa de les Gitanes».

Tot fa pensar que l'església de Canet tolerava en certa manera la diversió de la població. I fins i tot, marcava l'horari de separació entre el «tempus» religiós i el festiu. Aquesta divergència tenia el seu propi ritual, i un cop es donava el senyal (fent repicar les campanes), la població ja sabia que el divertiment era permès i podia començar. Sabem també que abans dels balls, cada entitat o associació realitzava una desfílada o rua. La vestimenta comuna era «a la antigalla», és a dir, vestits d'època. Hem d'imaginar-nos els pomposos vestits barrocs, amb grans i voluminoses

faldilles. Els nois se situaven als laterals portant «atxes» que equivaldrien als ciris o torxes actuals.

Març 1892

«És costum en los tres dies fer en la iglésia, de matí i tarda, funcions amb exposició del Santíssim; quan han acabat venten la campana mitjana i aleshores les disfresses poden sortir a moure saragata pel poble. Antigament ne corrien en nombre extraordinari, de modo que era un gust posar-se al portal per contemplar aquella variable i interminable processó i escoltar al mateix temps les brometes que se permetien fer a tots los qui trobaven a son pas. Avui han variat les coses: tothom fa festa, toca també la campana, però les disfresses se queden a casa, no gosen a sortir, se'n donen vergonya i si algunes ne surten, esperen ficar-se corrents a la sala de ball que totes les societats fan tarda i nit; aixís és que pels carrers en corren molt poques, les quals per altra part se veuen perseguides pels xicots. Surten comparses de l'Ateneu amb una música composta d'aficionats d'aquells que mai han fullejat solfes ni tocat cap instrument; de la Unió formada per 40 noies totes ben vestides i amb gran nombre de joves portant atxa».

Febrer 1893

«Les societats La Lira i La Unió fan comparses de nit amb gran il·luminació d'atxes i noies ben vestides i enflorades. Los de La Unió, a l'ésser

a la plaça, se paren i fan una serenada al president, que viu allí i és lo fabricant en Joan Carbonell i Paloma».

L'afluència de gent tampoc era constant any rere any, sinó que oscil·lava segons la vitalitat i animació de les agrupacions. També es fa notar el costum de ballar sardanes. Les entitats llogaven grups i orquestres que animaven els carrers canetencs, per tal que socis i convilatans s'unissin en germanor ballant la dansa catalana per excel·lència.

Febrer 1894

«De disfresses pels carrers ja casi se n'han perdut la mena; tot se reserva a les nits amb les comparses que van acompanyades pels socis de les respectives societats amb atxes enceses, de manera que resulten unes verdaderes processons. A la Unió tenen la música de l'Asil Naval de Barcelona, i els joves que ballen en el Teatre Principal, l'orquestra de Tordera, la qual a demés toca sardanes al carrer. El ball català sempre agrada, causant bon efecte sentir los refilets del flabiol i de la tenora».

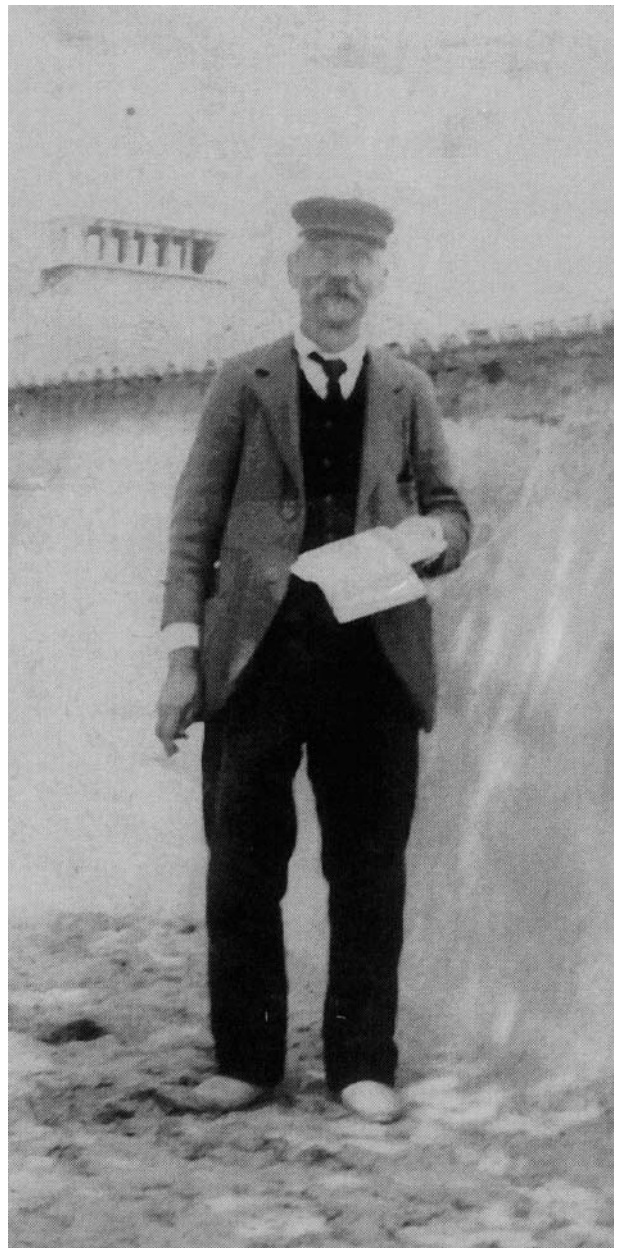
Febrer 1896

«Les festes pròpies del Rei de la Gatzara, flaquejen bon xic, essent-ne motiu la crisi tan agrícola com industrial que a travéssem. No obstant se diverteix qui vol i la societat El Foment s'endú la palma havent llogat l'orquestra de Vidreres que toca sardanes tots tres dies, essent puntejades bé o malament per alguns aficionats. En canvi un bon grapat de socis del Centre Catòlic ho entenen d'altra manera. Se reuneixen los dimarts a la tarda i fan un àpat, barrejant carn i peix com a despido pel temps de Quaresma que hauran de dejunar. És clar que hi ha moltes menes de divertir-se».

Les divergències entre patrons i treballadors, especialment durant el segle XIX, segle fabril per excel·lència, també es va fer notar a Canet. Veiem com els propietaris forcen a treballar als obrers fins i tot la tarda de Dijous Sant, dia de gran importància religiosa... com diu aquella dita: *«Hay tres jueves en el año que relucen más que el sol, Jueves Santo, Corpus Cristi y el día de la Ascensión...»*

Abril 1898

«Costums perdudes: L'Ajuntament, que en les festes de la Setmana Santa compleix a bona corporació catòlica, assistint a les principals i més senyalades cerimònies religioses, s'absté enguany d'anar pel Dijous Sant a la tarda, amb caràcter oficial i corporativament, a visitar els monuments. Era una hermosa costum que pel bon exemple que se donava al poble, és de doldre se deixi perdre. Igualment alguns fabricants trenquen la consuetud de no treballar a la tarda de l'esmentat dia del Dijous Sant. Per quin motiu no se fa festa? És una mala senyal, potser

Joan Bertran Fornés, alias Cocu, agutzil de Canet de Mar.
(Foto extreta del llibre Motius i Malnoms de la gent de Canet)

signe del temps que corre, que se deixi perdre aquell respecte que se guardava en eixes diades santes, les més solemnes que celebra el món catòlic. En canvi per Carnestoltes no se mira tan prim i se deixa de treballar a les tardes, sense que hi hagi por de que les màquines s'espallin, ni els telers se rovellin, ni els fabricants s'arruïnin. Sí, són signes del temps!».

Febrer 1899

«Les costums se van transformant. Abans a Canet, lo Carnaval se celebrava d'una manera aparatosa, esperant les disfresses que se ventés la campana, acabat l'ofici i la funció de la tarda, un cop reservat el Santíssim Sagrament, per a què un verdader eixam de devots del rei de la broma se tiressin als carrers, que s'omplien de mirons, desitjosos de disfrutar de la gresca.»

Imatge d'una de les colles de Carnestoltes de Barcelona de l'any 1929. (Foto del web Barcelona ara i sempre)

allò era un verdader desori i tothom se divertia, uns esbroncant i altres essent esbroncats. Ara, lo del carrer s'ha reclòs dintre les sales de ball i tot el luxe i la vanitat se guarda per a la nit: per la passada. I s'hi gasten un dineral, perquè d'atxes no n'hi ha pas de bon tros tantes en les processons de la Setmana Santa. Les societats buiden les bosses i els socis les ajuden: la qüestió és veure qui guanyarà, i el guanyar suposa qui portarà més atxes, que tot plegat vol dir: gana pels cerers, que enguany la tenen completa, car hi ha vingut un carro d'Arenys de Mar i se n'han endut totes les atxes encetades que ha trobat, lo que demostra també que els nostres veïns se diverteixen. Doncs sí, tant lo Foment com la Unió, volent lluir-se, rivalitzen per cridar l'atenció i no escatimen gasto; la primera té l'orquestra canetenca Los Quirretes, i la segona la banda La Lira Barcelonesa, i demostrant-se que si la banda és molt bona anant pel carrer, perd condicions a dintre una sala, puix per ballar, los instruments de vent no són los més a propòsit per a ésser tocats».

Febrer 1903

«Una nota simpàtica posa de manifest los sentiments religiosos que niuen en los cors dels canetencs. Ballant-se sardanes en lo carrer Ample al davant del Foment, s'escau a passar per la riera un dels dies de Carnestoltes, el Sant Viàtic, que és portat a un pobre jove que viu a la Caldeta; tant bon punt se veu a Nostre Amo, para la música en sec i se posa a tocar la Marxa Reial, agenollant-se balladors i tot lo públic, i la gatzara se converteix en un silenci de sepulcre. El contrast edifica».

Febrer 1904

«D'antic temps, durant los tres dies de Carnestoltes, per respecte al Santíssim Sagrament, mentres estava exposat en ofici i

funció de la tarda, no sortien al carrer les disfresses, servint d'avís, per gosar de llibertat, lo ventar la campana mitjana cada vegada que se reservava a Nostre Amo. Enguany lo Sr. Rector¹¹ disposa que se suprimeixi la costum i, per lo tant, que no se venti la campana, car considera que la Iglesia no s'ha d'associar al bullici del Carnestoltes. Se perd doncs, una tradició qual fondo era ben cristià».

Març 1908

«Les festes de Carnaval són animades, fent-

se unes comparses concorregudes amb la competència que hi ha entre les dues societats de joves La Unió, i el Ball Popular. L'orquestra de Santa Coloma de Farners toca sardanes al carrer, que són ballades amb afició. Des de la riera de Sant Domingo fins al carrer Santíssima Trinitat, s'hi compten cinc grosses anelles d'un bé de Déu de noies que enamoren, i que, donant-se les mans amb eixerits joves i algun que altre iaio, demostren pràcticament ser cert lo que ha dit de la sardana el poeta Joan Maragall... Que és la dansa més bella, de totes les danses que se fan i se desfan.. Sempre en aquestes festes de la gatzara i bullici hi ha notes còmiques. A l'entrada triomfal d'en Carnestoltes hi figura una disfressa que porta un bastó amb dos alls penjats, com si fossin borles; l'agutzil, que és un bon home, conegut amb lo sobrenom de Cocu¹², creient que se vol simular l'autoritat, li talla los penjolls d'all, quedant-se la vara sense borles. Això és comentat, explicant-se per l'estat de divisió en què se troba la vila. Bé està que el principi d'autoritat no vagi per terra, però tractant-se de coses d'en Carnestoltes, cal dispensar certes bromes. A Reus enguany mateix s'ha fet una comparsa en la qual hi anava estrafet tot l'Ajuntament amb el governador i tot. Anys enrere sortia a Barcelona un bromista qui, vestit de capità general de gran gala, se passejava sense careta i molt sèrio portant tres ajudants, pels carrers de la ciutat, saludant a tort i a dret, fins al verdader general, en Ramón Blanco, qui li retornava el saludo tot rient-se'n. Ho repetí una sèries d'anys, fent-se aqueix tipu popular».

Febrer 1916

«Les festes de la gatzara se veuen un xic més animades en quant a comparses, pel contrapunt de les dues societats de joves, fent-se a la nit

un gran gasto de cera. Les Filles de Maria, en canvi, se distreuen donant vetllades a la sala de les germanes dominiques de l'ensenyança, veient-se força concorregudes. Representen Fabiola o la Iglésia de las Catacumbas.

Febrer 1921

«Dóna poques senyals de vida, contribuint-hi força la disposició governativa prohibint l'ús de la disfressa amb cara tapada (coincidia amb els tumultuosos fets ocorreguts al protectorat espanyol del Marroc que, van desembocar amb el sagnant desastre d'Annual del juliol de 1921). Obeeix aquesta ordre a l'estat anormal d'intranquil·litat en què vivim, puix se succeeixen pot dir-se que diàriament los assassinats a Barcelona especialment i en altres ciutats de Catalunya. L'estat social ha engendrat odis entre patrons i obrers i per part d'aquests hi ha lluita armada, puix baix la capa falsa de millorament obrer, la revolució ensenya l'orella amb actes de terror. Per evitar, doncs, desagradables sorpreses, el governador de la província ha pres aquesta mida preventiva. L'alcalde fa fer un pregó anunciant-ho al poble i l'ordre és respectada».

Febrer 1923

«Lo Carnestoltes resulta magríssim, tant que no corre ni una mala disfressa, ni se fan comparses a les nits: balls i res més. En una de les sales tenen una orquestra que desafina d'allò més, lo que obliga als joves empresaris a desdir-se dels tractes contrets, quedant-se sense música. Sembla que no era una orquestra constituïda sinó una arreplegadissa de músics que los uns amb los altres se coneixien, acoblats circumstancialment no més que per a sortir de l'apuro en aquests dies en què no sol haver prous orquestres per a llogar. Los hi paguen la mitat dels honoraris tractats, i en paus!».

Març 1924

«Ve tard, enguany. Comença el dia 2. De disfresses, ni se'n veu la pinta; se fa festa, se ballen sardanes i en les sales se tira un devessall de paperets i serpentes. D'orquestres sí que no en manquen: la banda militar del regiment d'Àsia i la Principal de Palafurgell».

Febrer 1925

«És magríssim. Ni disfresses pels carrers, ni cap comparsa a les nits se deixen veure. Tot queda reduït a dos balls al públic davant de l'Ateneu Obrer en lo carrer Ample, al migdia i al capvespre; sardanes tocades per la cobla La Principal de Peralada».

Canetencs, podem estar contents; amb aquest article hem demostrat que la celebració del carnestoltes a la nostra vila ve d'antic. Podem constatar doncs, que sempre hi ha hagut alts i baixos, èpoques amb més celebracions i d'altres

amb menys; però a l'actualitat, veient la vitalitat i nombre de comparses participants de cada any (enguany n'hi havia 19), podem dir que Canet té una festivitat consolidada i que denota bona salut!

Nota aclaridora:

Hem d'anar en compte, i no confondre la festivitat del Carnestoltes amb el cognom canetenc Carnasoltes. Aquesta nissaga ja es troba documentada a la nostra vall des del 1528, quan en una venda d'una peça de terra del Mas Moní, en un dels afrontaments apareix en «*Joan Garau alias Carnasoltes*»¹³. Sabem que el Mas Carnasoltes va ser anomenat a posteriori, Mas Ramonet. Membres d'aquesta família van tenir el seu moment àlgid amb el comerç marítim de tombant de segle XVIII al XIX. En destacaren els germans Carnasoltes-Misser, especialment en Fèlix, que va arribar a ser (a mitjans segle XIX) el major propietari agrari del nostre terme municipal (entre d'altres, posseïa la Casa Forta de Canet). Era avi de Maria Roura i Carnasoltes, muller de l'insigne arquitecte modernista Lluís Domènech i Montaner.

¹ Can Vendrell del Turó correspon a l'actual casa de Can Manau, al barri del Castellet. Antònia era filla del notari canetenc Antón Vendrell del Turó i Verneda i de Caterina Arisso i Morell, originària de Blanes.

² Arxiu Històric Fidel Fita Arenys de Mar - Notaria de Canet - Notari Josep Llobet - any 1772 - T-1220 - fulls 19r i 19v. Com a testimoni de l'acte hi havia: «*Joseph Llobet i Vendrell estudiante de gramatica, y Joseph Mora carpintero de ribera (mestre d'aixa), ambos tambien vecinos de la citada Villa de Canet*».

³ Arxiu Històric Fidel Fita Arenys de Mar - Notaria de Canet - Notari Josep Llobet - any 1772 - T-1220 - fulls 19v i 20r.

⁴ Francesc Vendrell i Aranyó era fill de l'adroguer canetenc Francesc Vendrell Manyà i de Maria Aranyó Carbonell.

⁵ Francesc Xiqués Jover havia nascut a Canet l'any 1742. Era fill del matrimoni format per Francesc Xiqués, mariner, i Francesca Jover. Es casà l'any 1769 amb Manuela Llobet i Misser.

⁶ Caterina Mallol Cruanyes havia nascut a Canet l'any 1742, filla del patró Josep Mallol i de Caterina Cruanyes. Es casà l'any 1767 amb Joan Font i Pujades.

⁷ Francesc Bosch Jovanet havia nascut a Canet l'any 1740. Era fill de Josep Bosch, negociant i de Caterina Jovanet.

⁸ Bartomeu Morettini va ser nomenat tinent coronel del regiment de guarnició de Mataró el 12 de desembre de 1812. L'any 1821 havia ascendit a coronel, capitanejant el segon batalló d'infanteria «*Infant Dn. Carles*».

⁹ Fons Clausell Dorca. Arxiu Municipal de Canet de Mar. Sig. 8-37.

¹⁰ Dietari del Dr. Marià Serra i Font. Canet de Mar 1880-1926. Col·lecció Estudis de Patrimoni. Vol. 1. Edicions Els 2 Pins. Juny 2006.

¹¹ El Rector que seguia amb la tradició de fer voltar les campanes per marcar l'inici de celebració de festes va ser Mossèn Josep Rigau. Mentre que l'any 1904, el rector que no ho autoritza ja no era l'anterior, sinó Mossèn Antoni Vergés.

¹² En realitat es deia Joan Bertran Fornés, i estava casat amb Francesca Tenas Fors. Quan es va jubilar, el seu fill Bartomeu Bertran Tenas va seguir la tasca d'agutzil municipal.

¹³ Pergami n. 4, de 27 de gener del 1528 - Arxiu Jordi Soler i Moradell.